

10 JAAR

Jet-Net

Jongeren en Technologie Netwerk Nederland

**Wat heeft het opgeleverd
en hoe gaat het verder?**

Tien jaar Jet-Net. Tijd om de balans op te maken. Wat heeft Jet-Net scholen en bedrijven opgeleverd? En wat zijn de mogelijkheden voor de toekomst? Jet-Net liet het onderzoeken. Wat blijkt? Het netwerk heeft zijn meerwaarde dubbel en dwars bewezen, maar er zijn ook punten van aandacht.

Jet-Net is in tien jaar tijd flink gegroeid. Er doen nu 85 grote en kleine bedrijven en 170 havo/vwo-scholen mee. Best iets om trots op te zijn. Toch is het goed om eens te kijken wat de impact van tien jaar Jet-Net is. Geen gemakkelijke vraag om te beantwoorden, want hoe definieer je iets als impact als er nooit een nulmeting is geweest? Wat versta je precies onder 'impact'? En in hoeverre kun je een bepaald effect daadwerkelijk aan Jet-Net toeschrijven? Daarom hebben de onderzoekers gekeken naar de gepercipieerde impact van Jet-Net: wat ervaren de betrokken partijen zelf als de meerwaarde van Jet-Net?

Het onderzoek

De onderzoekers verzamelden informatie over het verleden, heden en de toekomst. Scholen en bedrijven kregen een online vragenlijst toegestuurd. Daarnaast voerden de onderzoekers groepsgesprekken in vier regio's (Limburg, Eindhoven, Twente en Den Haag) met een selectie van Jet-Net scholen en bedrijven. Ook zijn partnerorganisaties telefonisch geïnterviewd. Van de 170 scholen vulden er 77 de online vragenlijst in: een respons van 45 procent. Bij de bedrijven was er een respons van 49 procent. De groepsgesprekken in de regio's leverden input op van elf bedrijven en zestien scholen. Ook de telefonische interviews met partnerorganisaties leverden waardevolle input op voor het onderzoek. De onderzoekers spraken daarvoor brancheverenigingen en andere belangenverenigingen, bedrijven en stichtingen die zich inzetten voor de promotie van technologie.

Betrokkenheid bij Jet-Net

Uit het onderzoek blijkt dat Jet-Net scholen al vaak erg actief zijn als het gaat om techniek- en technologiepromotie. Het overgrote deel van de scholen doet ook mee aan andere techniekprogramma's, bijvoorbeeld het Universum Programma, Technasium of Bèta Excellent. Ook werkt bijna de helft van de Jet-Net scholen samen met andere bedrijven naast hun Jet-Net bedrijf. Veel bedrijven nemen ook deel aan andere netwerken en evenementen om technologie en techniek te promoten.

Flinke groei

Niet alleen het aantal scholen dat meedoet aan Jet-Net is toegenomen (154 in 2007-2008 tegenover 170 in 2011-2012), ook het aantal leerlingen dat meedoet is flink gestegen: vier jaar geleden was dat nog 35.500, inmiddels is dat circa 60.000. Deze toename is vooral toe te schrijven aan de bovenbouw. Ook de docenten doen volop mee aan Jet-Net: dit jaar hebben er ruim driehonderd docenten meegedaan aan activiteiten zoals de Docentendag, docentenstages en bijscholing.

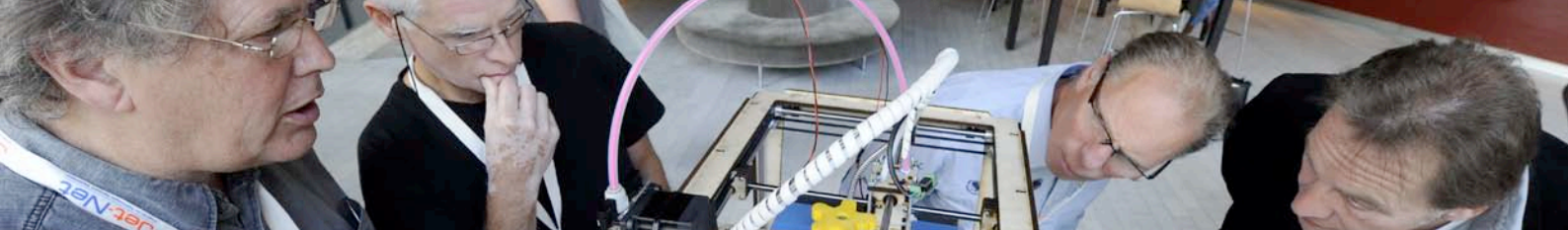
Inbedding in school

Maar hoe zijn deze leerlingen- en docentenactiviteiten verweven met de bestaande structuur van school? De meeste scholen geven aan dat de activiteiten van Jet-Net structureel zijn ingebed op school en goed aansluiten op hun curriculum. Ook wordt extra geld en tijd vrijgemaakt voor Jet-Net, zo blijkt uit de praktijk. Een gemiddeld budget is moeilijk te noemen,

maar kan bij bedrijven variëren van enkele duizenden euro's tot enkele tonnen. De tijd die scholen en bedrijven besteden aan Jet-Net wisselt ook erg sterk, maar varieert van enkele tientallen tot meer dan duizend uur. En wat ook mooi is: niet alleen scheikunde of natuurkunde zijn vakken die betrokken zijn bij Jet-Net: ook andere vakken doen er hun voordeel mee. Bijvoorbeeld de talensecties, techniek en Onderzoek en Ontwerpen (O&O).

Meerwaarde die betrokkenen ervaren

Het is lastig de precieze meerwaarde van Jet-Net te benoemen, omdat er veel andere onderwijsinitiatieven zijn om technologie en techniek te promoten. Welk effect dan uitsluitend aan Jet-Net is toe schrijven, is niet te meten. Wat betrokkenen wel ervaren is dat dankzij Jet-Net het belang van techniek/technologie en het dreigende tekort aan technisch geschoolde medewerkers op de maatschappelijke en politieke agenda is komen te staan. Ook wordt dankzij Jet-Net anders gekeken naar samenwerking tussen bedrijfsleven en onderwijs. Dat is geen taboe meer, maar juist een wenselijke situatie. De deelnemers aan het onderzoek vinden ook dat dankzij de samenwerking met het bedrijfsleven leerlingen een realistischer beeld krijgen van de toepassingen en beroepen in de techniek/technologie. Daarnaast krijgen leerlingen dankzij de samenwerking met bedrijven de lesstof in een context aangeboden.

De praktijk: behoeften, knelpunten en kansen

Jet-Net is in tien jaar tijd dus flink gegroeid en wordt door alle partijen gewaardeerd. Toch zijn er zaken in de praktijk waar scholen en bedrijven tegenaan lopen en waarmee Jet-Net rekening moet houden. Bijvoorbeeld bij de verdere ontwikkeling van zijn beleid.

Crisis

Veel bedrijven, met name kleinere, merken dat de crisis hen parten speelt. Dat maakt het een stuk lastiger voor Jet-Net om tijd en geld te vragen voor deelname. Het is dan ook belangrijk dat de regiocoördinatoren van Jet-Net bedrijven kunnen informeren over de urgentie en het belang van deelname aan Jet-Net.

Relatie school-bedrijf

Ander punt waar Jet-Net scholen en bedrijven in de praktijk mee te maken hebben, is de relatie tussen school en bedrijf. Vaak is het even zoeken naar een juiste manier om met elkaar om te gaan. Zaken die daarbij kunnen helpen, zijn een goed informerende en faciliterende regiocoördinator, een buddysysteem waarbij bedrijven die al langer meedoen met Jet-Net nieuwe bedrijven wegwijs maken en docentstages. De docentstages worden als een uitgelezen kans gezien om de relatie tussen school en bedrijf verder te verdiepen. Niet alleen krijgen docenten daarmee de mogelijkheid een intensieve praktijkervaring op te doen en deze in de lessen te gebruiken. Ze kunnen ook tijdens hun stage zien wat de mogelijkheden zijn voor activiteiten die het bedrijf de school kan bieden, aansluitend op het curriculum. Een andere impuls voor de samenwerking tussen school en bedrijf vormen de jaarlijkse evaluatie- en planningsgesprekken. Deze zorgen ervoor dat de kwaliteit van de activiteiten steeds stabiel wordt en dat de activiteiten steeds beter aansluiten op de belevingswereld van de leerlingen en het curriculum.

Regionale benadering, landelijke lobby

Ander punt waar de deelnemers van Jet-Net in de praktijk mee van doen hebben, is hun behoefte om op regionaal niveau contact te hebben met Jet-Net. De regionalisering van Jet-Net is dan ook iets waar zowel scholen als bedrijven volledig achter staan. De vorming van regio's, de aanstelling van regiocoördinatoren: daarover is iedereen zeer te spreken. Scholen en be-

'Het voordeel binnen de regio is dat je meer kans krijgt om met andere scholen en bedrijven zaken uit te wisselen.'

'Ik ben heel blij met Jet-Net.

Zo kunnen we de leerlingen laten

zien hoe leuk en uitdagend

bètatechniek is!'

drijven hopen met de verdere regionalisering van het netwerk elkaar beter te leren kennen om zo meer informatie en ervaring uit te wisselen. Ze verwachten van de regiocoördinatoren wel dat deze op de hoogte zijn van wat er speelt bij scholen en bedrijven. Alleen op die manier kunnen ze ondersteunen bij eventuele problemen.

Deze regionalisering van Jet-Net wil geenszins zeggen dat een landelijk bureau geen nut heeft: het is wel degelijk van belang. Denk aan hulp bij legitimering, professionalisering, agendering in de politiek en positief optreden in de media. Het landelijke coördinatiebureau moet samen met het Platform Bèta Techniek lobbyen in Den Haag voor meer aandacht en budget. Het is voor Jet-Net dus zaak een tweesporenbeleid te voeren: regionaal als het gaat om de contacten met scholen en bedrijven en landelijk bij het op de kaart blijven zetten van Jet-Net.

Overzicht

Ook het drukke speelveld van techniekpromotie is iets waar de Jet-Net deelnemers tegenaan lopen. Verschillende programma's, wisselend beleid: veel scholen en bedrijven zijn het overzicht kwijt. Deze verwarring leidt tot wisselend beleid bij scholen en een korte concentratiespanne. Bedrijven en scholen zouden enorm geholpen zijn als er een soort landkaart komt met alle verschillende spelers in het speelveld van techniekpromotie, hun doel en onderlinge relaties en verschillen.

Variatie en branding

Waar scholen sterk behoefte aan hebben is variatie. Ze willen graag verschillende activiteiten organiseren voor de verschillende leerjaren, maar niet elk bedrijf kan dat bieden. Een oplossing hiervoor kan het clusteren van kleine bedrijven zijn. In Limburg is dit inmiddels al het geval en het werkt uitstekend. Ander punt dat met name bedrijven belangrijk vinden, is dat ze Jet-Net graag als een kwaliteitskeurmerk zien. Jet-Net moet een merknaam zijn waaraan zowel scholen als bedrijven zich graag verbinden en waarvoor ze aan bepaalde eisen moeten voldoen. Met deze status zou het ook gemakkelijker moeten zijn budget en personeel beschikbaar te krijgen voor Jet-Net.

Commitment

Een van de zaken waar bedrijven en scholen tegenaan lopen is de betrokkenheid bij Jet-Net. Een Jet-Net relatie moet een gelijkwaardige relatie zijn, waarin beide partijen even veel energie stoppen. Zo'n gelijkwaardige relatie ontstaat niet zomaar. Een manier om deze te onderhouden is jaarlijks met elkaar in gesprek gaan voor een evaluatie van het afgelopen jaar en een planning van het komende jaar. Scholen en bedrijven die dit al doen, zijn hier erg enthousiast over.

Borging

Zowel bij scholen als bedrijven is borging soms een probleem. Bij kleine bedrijven bijvoorbeeld kan het wegvallen van een persoon grote gevolgen hebben voor de samenwerking met school. Andersom kan bij school gebrek aan continuïteit in de coördinatie op school tot communicatie- en draagvlakproblemen leiden. Bedrijven kunnen het borgingsprobleem oplossen door Jet-Net in het takenpakket op te nemen. Scholen kunnen de borging vergroten door Jet-Net bij twee coördinatoren te beleggen.

Betrekken andere opleidingen

Nu gebeurt het nog maar mondjesmaat dat andere opleidingen, zoals hbo's of universiteiten bij Jet-Net betrokken worden. En dat terwijl een samenwerking met andere vormen

van onderwijs veel kansen zou bieden. Op die manier kun je bijvoorbeeld niet alleen een beroep laten zien, maar ook de bijbehorende opleiding. Een ketenbenadering wordt door veel scholen en bedrijven als een grote kans beschouwd. Daarnaast zijn er met name bedrijven die vinden dat ook het vmbo bij Jet-Net zou moeten worden betrokken. Zeker omdat zij ook een vraag naar vmbo'ers en mbo'ers hebben, naast de vraag naar hbo'ers en wo'ers. Maar niet iedereen is het daarmee eens. Sommige scholen en bedrijven vinden dat het betrekken van het vmbo bij Jet-Net tot vertroebeling kan leiden.

Belangrijke wapenfeiten van Jet-Net

- De laatste vier jaar is het aantal leerlingen dat aan Jet-Net meedoet, verdubbeld.
- Afgelopen schooljaar hebben ruim driehonderd docenten meegedaan aan docentgerichte activiteiten.
- Driekwart van de Jet-Net bedrijven heeft een samenwerkingsovereenkomst met de school of met de scholen.
- In totaal stellen de Jet-Net bedrijven circa 6 miljoen euro beschikbaar in geld en tijd voor de leerlingen van Jet-Net scholen.
- Jet-Net activiteiten sluiten aan op het curriculum.
- Samenwerking tussen school en bedrijf is structureler geworden van 6,5 (2007-2008) naar 7,1 (2011-2012)

Wilt u het volledige onderzoeksrapport lezen?
Neem dan contact op met het landelijk coördinatiebureau via info@jet-net.nl.

'Zonder Jet-Net had ik nog steeds
alles uit het boek gedaan.'